NÕUKOGU SOOVITUS,

11. juuli 2017,

milles käsitletakse Itaalia 2017. aasta riiklikku reformikava ja esitatakse nõukogu arvamus Itaalia 2017. aasta stabiilsusprogrammi kohta

(2017/C 261/11)

EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artikli 121 lõiget 2 ja artikli 148 lõiget 4,

võttes arvesse nõukogu 7. juuli 1997. aasta määrust (EÜ) nr 1466/97 eelarveseisundi järelevalve ning majanduspoliitika järelevalve ja kooskõlastamise tõhustamise kohta, ([1]) eriti selle artikli 5 lõiget 2,

võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. novembri 2011. aasta määrust (EL) nr 1176/2011 makromajandusliku tasakaalustamatuse ennetamise ja korrigeerimise kohta, ([2]) eriti selle artikli 6 lõiget 1,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni soovitust,

võttes arvesse Euroopa Parlamendi resolutsioone,

võttes arvesse Euroopa Ülemkogu järeldusi,

võttes arvesse tööhõivekomitee arvamust,

võttes arvesse majandus- ja rahanduskomitee arvamust,

võttes arvesse sotsiaalkaitsekomitee arvamust,

võttes arvesse majanduspoliitika komitee arvamust

ning arvestades järgmist:

(1) Komisjon võttis 16. novembril 2016 vastu iga-aastase majanduskasvu analüüsi, mis tähistab majanduspoliitika koordineerimise Euroopa poolaasta (2017) algust. Euroopa Ülemkogu kiitis 9.–10. märtsil 2017 heaks iga-aastases majanduskasvu analüüsis esitatud prioriteedid. 16. novembril 2016 võttis komisjon määruse (EL) nr 1176/2011 alusel vastu häiremehhanismi aruande, milles nimetati Itaaliat ühena nendest liikmesriikidest, mille olukorda tuleb põhjalikult analüüsida. Samal kuupäeval võttis komisjon vastu ka soovituse euroala majanduspoliitikat käsitleva nõukogu soovituse kohta, mille Euroopa Ülemkogu kiitis heaks 9.–10. märtsil 2017. Nõukogu võttis soovituse euroala majanduspoliitika kohta („euroala soovitus“) ([3]) vastu 21. märtsil 2017.

(2) Kuna Itaalia rahaühik on euro ning majandus- ja rahaliidu riikide majandused on üksteisega tihedalt seotud, peaks Itaalia tagama allpool esitatud soovitustes 1–4 kajastuva euroala soovituse täieliku ja õigeaegse täitmise.

(3) 2017. aasta aruanne Itaalia kohta avaldati 22. veebruaril 2017. Selles hinnati Itaalia edusamme nõukogu poolt 12. juulil 2016 vastu võetud riigipõhiste soovituste täitmisel, varasematel aastatel vastu võetud riigipõhiste soovituste järelmeetmete võtmisel ja strateegia „Euroopa 2020“ riiklike eesmärkide suunas liikumisel. See sisaldas ka vastavalt määruse (EL) nr 1176/2011 artiklile 5 tehtud põhjalikku analüüsi, mille tulemused avaldati samuti 22. veebruaril 2017. Komisjoni analüüsi põhjal võis järeldada, et Itaalial esineb ülemäärane makromajanduslik

([1]) EÜT L 209, 2.8.1997, lk 1.
([2]) ELT L 306, 23.11.2011, lk 25.
([3]) ELT C 92, 24.3.2017, lk 1.

tasakaalustamatus. Suur valitsemissektori võlg ja pikaleveninud nõrk tootlikkuse dünaamika, võttes arvesse suurt viivislaenude mahtu ja kõrget töötuse määra, viitab piiriülese mõjuga riskidele. Meetmete võtmine on eriti oluline selleks, et vähendada võimalikku kahjulikku mõju Itaalia majandusele ja selle suurust arvestades ka võimalikku piiriülest mõju majandus- ja rahaliidule.

(4) Itaalia esitas oma 2017. aasta riikliku reformikava ja 2017. aasta stabiilsusprogrammi 27. aprillil 2017. Selleks et võtta arvesse kõnealuste dokumentide omavahelisi seoseid, hinnati neid ühel ja samal ajal. Itaalia 2017. aasta riiklik reformikava sisaldab kohustusi nii lühikeseks kui ka keskpikaks perioodiks. Lähiajal on kavas võtta lõplikult vastu menetlemisel olevad seadused, mis käsitlevad konkurentsi ning kriminaalmenetluse reformi ja hagi aegumist, rakendada vaesusevastast seadust ning võtta meetmeid seoses äriühingu tasandi läbirääkimiste, maksukoormuse nihutamise ja erastamisega. Keskpika perspektiivi meetmed on seotud riigi rahanduse, maksustamise, tööturu, pangandus- ja krediidisüsteemi, konkurentsi, avaliku halduse ja kohtusüsteemi ning investeeringutega. 2017. aasta riiklikus reformikavas käsitletakse ka 2017. aasta riigiaruandes ja euroala soovituses tõstatatud lahendamist vajavaid küsimusi, sealhulgas vajadust taaskäivitada investeeringud ja tagada riigi rahanduse jätkusuutlikkus. Kui need meetmed ettenähtud aja jooksul täielikult ellu viidaks, aitaksid need käsitleda Itaalia makromajanduslikku tasakaalustamatust ja täita riigipõhiseid soovitusi. Itaalia poliitiliste kohustuste hinnangu põhjal kinnitab komisjon oma varasemat hinnangut, et praeguses etapis ei ole vaja tõhustada Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrustes (EL) nr 1176/2011 ja (EL) nr 1174/2011 ([1]) ette nähtud makromajandusliku tasakaalustamatuse menetlust. Poliitiliste reformide tegevuskava täitmist hakatakse spetsiifilise järelevalve teel täpsemalt jälgima.

(5) Asjaomaseid riigipõhiseid soovitusi võeti arvesse Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide 2014.–2020. aasta programmide koostamisel. Nagu on nähtud ette Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1303/2013 ([2]) artiklis 23, võib komisjon juhul, kui on vaja toetada asjaomaste nõukogu soovituste rakendamist, nõuda, et liikmesriik vaataks läbi oma partnerluslepingu ja asjaomased programmid ning teeks nende muutmise ettepanekud. Suunistes, milles käsitletakse seda, kuidas rakendada meetmeid Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide tõhususe sidumiseks usaldusväärse majandusjuhtimisega, esitas komisjon täiendavad üksikasjad selle kohta, kuidas ta kõnealust sätet kavatseb kasutada.

(6) Itaalia suhtes kohaldatakse praegu stabiilsuse ja kasvu pakti ennetuslikku osa ja võlareeglit. 2017. aasta stabiilsusprogrammi kohaselt on valitsusel kavas parandada valitsemissektori eelarve puudujääki 2,4 % SKPst 2016. aastal 2,1 %-le SKPst 2017. aastal ja 1,2 %-le SKPst 2018. aastal ning jõuda 2019. aastaks enam-vähem tasakaalu. Keskpika perioodi eelarve-eesmärk, milleks on tasakaalustatud struktuurne eelarvepositsioon, on kavas saavutada 2019. aastaks ja säilitada seda 2020. aastal, samal ajal kui ümberarvutatud ([3]) struktuurne eelarveseisund viitab mõlemal aastal väiksele struktuursele eelarvepuudujäägile (0,3 % SKPst). 2017. aasta stabiilsusprogrammis prognoositakse, et valitsemissektori võla suhe SKPsse, mis 2016. aastal veelgi suurenes (2015. aasta 132,1 %-lt 132,6 %-le), üldiselt stabiliseerub 2017. aastal ja hakkab 2018. aastal vähenema, jõudes 2020. aastal 125,7 %-le. Ebakindlus 2017. aasta stabiilsusprogrammis sätestatud keskpika perioodi eelarvestrateegia sisu ja rakendamise suhtes kujutab langusriski nii majanduskasvuprognoosidele kui ka eelarve-eesmärkide saavutamisele. Eelkõige eeldab komisjoni 2017. aasta kevadprognoos 2018. aastaks, hoolimata märkimisväärselt suuremast eelarvepuudujäägist, peaaegu sama suurt SKP reaalkasvu kui 2017. aasta stabiilsusprogramm. Nimelt ei hõlma komisjoni prognoos käibemaksutõusu (0,9 % SKPst), mis on sätestatud „kaitseklauslina“, et saavutada 2018. aastal eelarve-eesmärgid, samuti kinnitab 2017. aasta stabiilsusprogramm kavatsust seda mitte aktiveerida, täpsustamata alternatiivsete kompensatsioonimeetmete üksikasju. Peale selle osutatakse 2017. aasta stabiilsusprogrammis kavatsusele leida täiendavat ruumi maksukoormuse vähendamiseks.

([1]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. novembri 2011. aasta määrus (EL) nr 1174/2011 euroalal esineva ülemäärase makromajandusliku tasakaalustamatuse korrigeerimiseks võetavate täitemeetmete kohta (ELT L 306, 23.11.2011, lk 8).

([2]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 17. detsembri 2013. aasta määrus (EL) nr 1303/2013, millega kehtestatakse ühissätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfondi, Ühtekuuluvusfondi, Euroopa Maaelu Arengu Euroopa Põllumajandusfondi ning Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi kohta, nähakse ette üldsätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfondi, Ühtekuuluvusfondi ja Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi kohta ning tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EÜ) nr 1083/2006 (ELT L 347, 20.12.2013, lk 320).

([3]) Tsükliliselt kohandatud eelarvepositsioon, mille komisjon on arvutanud ümber ühiselt kokkulepitud metoodikat kasutades, pärast ühekordsete ja ajutiste meetmete arvessevõtmist.

(7) 2017. aasta stabiilsusprogramm osutab, et pagulaste erakorralisel sissevoolul ning 2016. ja 2017. aasta julgeolekumeetmetel on märkimisväärne üldmõju eelarvele, ning programmis esitatakse piisavad tõendid täiendavate eelarvekulude ulatuse ja olemuse kohta. Komisjoni hinnangul ulatusid pagulaste erakorralise sissevoolu ja julgeolekuga seotud meetmete tõttu lubatud lisakulud 2016. aastal vastavalt 0,06 %-ni ja 0,06 %-ni SKPst. 2017. aastal moodustavad pagulaste erakordse sissevooluga seotud rahastamiskõlblikud kulud esialgse hinnangu kohaselt 0,16 % SKPst ([1]). Lisaks sellele võtsid Itaalia ametiasutused 2017. aastal kasutusele erakorralise sündmuse klausli seoses erakordse seismilisusega. 2017. aastal moodustavad erakordse seismilisusega seotud rahastamiskõlblikud kulud esialgse hinnangu kohaselt 0,18 % SKPst ([2]). Määruse (EÜ) nr 1466/97 artikli 5 lõike 1 ja artikli 6 lõike 3 sätted põhimõtteliselt arvestavad selle lisakuluga, sest pagulaste sissevool, terrorismiohu tugevus ja erakordne seismilisus on ebatavalised sündmused, mille mõju Itaalia riigi rahandusele on märkimisväärne, ning keskpika perioodi eesmärgist ajutise kõrvalekaldumise lubamine ei seaks ohtu riigi rahanduse jätkusuutlikkust. Seepärast on nõutavat kohandust keskpika perioodi eelarve-eesmärgi suunas 2016. aastaks vähendatud 0,12 % võrra SKPst, et võtta arvesse pagulaste ja julgeolekuga seotud lisakulusid. Lõplik hinnang 2017. aasta kohta, sealhulgas rahastamiskõlbliku summa kohta, koostatakse 2018. aasta kevadel, lähtudes Itaalia ametiasutuste esitatud vaatlusandmetest.

(8) 2016. aastaks lubati Itaaliale ajutist kõrvalekaldumist nõutavast kohandusest keskpika perioodi eelarve-eesmärgi suunas 0,5 % ulatuses SKPst, et võtta arvesse suuri struktuurireforme, millel on positiivne mõju riigi rahanduse pikaajalisele jätkusuutlikkusele, ning veel 0,25 % SKPst, et võtta arvesse riigi investeerimiskulusid liidu poolt kaasrahastatavatesse projektidesse. Investeerimisklausli üks lubatavuse kriteerium on riiklike investeeringute suurenemine. 2016. aasta täitmisandmed näitasid, et riiklikud investeeringud vähenesid 2016. aastal võrreldes 2015. aastaga 1,6 miljardi euro võrra. Siiski tunnistab nõukogu, et eelmisel aastal olid erilised tegurid, mis piirasid riiklikke investeeringuid. Üks tegur oli ebakindlus seoses üleminekuga uuele riigihangete ja kontsessioonide korrale, mis vaadati läbi kooskõlas 2016. aasta riigipõhiste soovitustega. Ja mis veelgi olulisem, 2016. aastal vähenesid uue programmitöö perioodi alguse tõttu järsult liidu fondide kaudu rahastatud investeeringud, samal ajal kui riigi poolt rahastatud investeerimine veidi suurenes (1,1 miljardi euro võrra). Seepärast, kuna riigi poolt rahastatud investeerimine 2016. aastal suurenes, ja investeerimisklausliga seotud kulud seda ei asendanud, võib lubada Itaaliale ajutist kõrvalekaldumist 0,21 % ulatuses SKPst seoses investeerimisklausliga, mis vastab 2017. aasta stabiilsusprogrammis nimetatud kaasrahastamiskõlblikele riiklikele kuludele. Kui võtta arvesse kogu täiendavat paindlikkust 0,83 % SKPst vastavalt erakorralise sündmuse, struktuurireformi ja investeerimisklauslile, osutab komisjoni 2017. aasta kevadprognoos mõningasele hälbele kohandusest keskpika perioodi eelarve-eesmärgi suunas 2016. aastal.

(9) 12. juulil 2016 soovitas nõukogu Itaalial saavutada 2017. aastal eelarve kohandamine keskpika perioodi eelarve-eesmärgi suunas vähemalt 0,6 % SKPst. Vastavalt komisjoni 2017. aasta kevadprognoosile on 2017. aastal ning 2016. ja 2017. aasta peale kokku oht kalduda kohandamisest keskpika perioodi eelarve-eesmärgi suunas märkimisväärselt kõrvale. Seda järeldust võiks tõlgendada ka mõningase kõrvalekalde ohuna, kui jätta 2017. aasta nõudest välja ajutine mööndus erakordse sündmuse klauslile seoses pagulaste erakordse sissevooluga ja ennetava investeerimiskavaga riigi territooriumi kaitseks seismilisusega seotud riskide eest (esialgse hinnangu kohaselt kokku 0,34 % SKPst).

(10) 2018. aastal, võttes arvesse Itaalia eelarvepositsiooni ja eelkõige võlataset, oodatakse Itaalialt edasist kohandamist keskpika perioodi eelarve-eesmärgi suunas, milleks on eelarve struktuurne tasakaal. Stabiilsuse ja kasvu pakti raames ühiselt kokkulepitud kohandamismaatriksi kohaselt tähendab asjaomane kohandamine nõuet vähendada esmaseid valitsemissektori netokulusid 2018. aastal vähemalt 0,2 %. See vastab iga-aastasele struktuurilisele kohandamisele

([1]) See summa põhineb 2017. aasta stabiilsusprogrammi hinnangulistel eelarvelistel kogukuludel 0,25 % SKPst, millest on lahutatud ajutised kõrvalekaldumised 0,03 % SKPst ja 0,06 % SKPst, mis on vastavalt 2015. ja 2016. aastal juba välja makstud. Komisjon kuulutas oma arvamuses Itaalia 2017. aasta eelarvekava kohta, et ta on valmis kaaluma täiendavat kõrvalekaldumist pagulaste püsiva erakorralise sissevoolu tõttu Itaaliasse, arvestades ka 2016. aasta oktoobri Euroopa Ülemkogu, kus tunnistati „kõige suurema surve all olevate liikmesriikide viimaste aastate panust, sealhulgas rahalist“.

([2]) Komisjon oli oma arvamuses Itaalia 2017. aasta eelarvekava kohta seisukohal, et hädaolukordade ohjamiseks mõeldud kulusid ja ennetavat investeerimiskava riigi territooriumi kaitseks seismilisusega seotud riskide eest võib lugeda olemuselt integreerituiks. Lähiaastail loetakse täiendavate võimalike ajutiste kõrvalekaldumiste puhul rahastamiskõlblikeks üksnes positiivseid järkjärgulisi muudatusi nendeks otstarveteks mõeldud vahendites.

vähemalt 0,6 % SKPst. Kui poliitikat ei muudeta, on 2018. aastal oht kalduda nõudest märkimisväärselt kõrvale. Esmapilgul ei saa prognoosida, et Itaalia täidab 2017. ja 2018. aastal võlareeglit. Üldiselt on nõukogu seisukohal, et Itaalia peab olema valmis võtma edasisi meetmeid nõuete täitmise tagamiseks 2017. aastal ja et 2018. aastal on vaja täiendavaid meetmeid stabiilsuse ja kasvu pakti nõuete täitmiseks. Nagu nähakse ette määruses (EÜ) nr 1466/97, tuleks eelarvekavade ja tulemuste hindamisel arvesse võtta liikmesriigi eelarve tasakaalu tsükliliste tingimuste valguses. Nagu on märgitud koos käesolevate riigipõhiste soovitustega avaldatud komisjoni teatises 2017. aasta Euroopa poolaasta kohta, tuleb 2018. aasta eelarvekava hindamisel ja sellele järgneval 2018. aasta eelarvetulemuste hindamisel eesmärgina nõuetekohaselt arvesse võtta sellise eelarvepoliitika seisundi saavutamist, mis aitab kaasa nii majanduse praeguse elavnemise tugevdamisele kui ka Itaalia riigi rahanduse jätkusuutlikkuse tagamisele. Sellega seoses märgib nõukogu komisjoni kavatsust viia läbi üldine hindamine kooskõlas määrusega (EÜ) nr 1466/97, eelkõige pidades silmas Itaalia tsüklilist olukorda.

(11) Asjaolu tõttu, et Itaalia esmapilgul ei täitnud 2015. aastal võlareeglit, avaldas komisjon 22. veebruaril 2017 ELi toimimise lepingu artikli 126 lõike 3 kohase aruande, milles järeldas, et „Kui lubatud ajaks ei kehtestata valitsuse poolt hiljemalt 2017. aasta aprillis vastu võtta lubatud täiendavaid, vähemalt 0,2 %-ni SKPst ulatuvaid struktuurimeetmeid, et vähendada 2017. aastal (ja seega 2016. aastal) vahet ennetusliku osa üldise järgimisega, ei saa käesoleva analüüsi hinnangu kohaselt aluslepingus ja määruses (EÜ) nr 1467/97 määratletud võlakriteeriumi praegu täidetuks lugeda. Otsus selle kohta, kas soovitada ülemäärase eelarvepuudujäägi menetluse alustamist, tehakse siiski alles komisjoni 2017. aasta kevadprognoosi põhjal, võttes arvesse 2016. aasta arvandmeid ja Itaalia ametivõimude poolt 2017. aasta veebruaris võetud eelarvealaste kohustuste rakendamist.“ Itaalia valitsus võttis 2017. aasta aprillis vastu nõutud täiendavad konsolideerimismeetmed. Seepärast ei loeta praeguses etapis vajalikuks astuda täiendavaid samme võlakriteeriumi täitmise tagamiseks 2015. aastal. Komisjon hindab võlakriteeriumi täitmist Itaalias uuesti 2017. aasta sügisel 2016. aasta kohta edastatud andmete ja komisjoni 2017. aasta sügisprognoosi alusel, võttes arvesse uut teavet eelarve täitmise kohta 2017. aastal ja 2018. aasta tegelikke eelarvekavasid.

(12) Itaalia kõrge valitsemissektori võla suhe on stabiliseerumas, kuid mitte vähenemas, esmase struktuurse eelarvepositsiooni halvenemise ja praeguste makromajanduslike tingimuste tõttu. Tasemel üle 130 % SKPst tähendab see, et võla teeninduskulude katmiseks on määratud märkimisväärsed sihtotstarbelised vahendid, mis on toimunud rohkem majanduskasvu soodustavate artiklite arvel, näiteks haridus, innovatsioon ja taristu.

(13) Itaalia maksusüsteem ei toeta mitmel põhjusel majanduskasvu ja tõhusust. Hoolimata hiljutisest tagasihoidlikust vähenemisest, püsib tootmistegurite maksukoormus ühena kõrgeimatest liidus. Makse on veelgi võimalik nihutada eelarvele neutraalselt majanduskasvu soodustavamas suunas. Esimene elukohamaks tühistati 2015. aastal, mis oli samm tagasi tõhusama maksustruktuuri saavutamisel. Hoolimata seda iga-aastaselt nõudvatest siseriiklikest õigusaktidest, lükati kauaoodatud maksukulude revisjon edasi, eelkõige seoses vähendatud käibemaksumääradega. Aegunud katastriväärtuste reform kooskõlas jooksvate turuväärtustega on ikka veel pooleli. Madal maksukuulekus ja keerukas maksuseadustik suurendavad maksukuulekate äriühingute ja kodumajapidamiste koormust. Hiljutised meetmed, nagu kohustuslik elektrooniline arveldamine ja eraldi maksmine valitsusasutuste ostude eest, on liikumine õiges suunas. Siiski ei ole elektrooniline arveldamine kohustuslik erasektori arvelduste puhul ning hiljuti tõsteti sularaha kasutamise piiranguid, mistõttu elektroonilise arveldamise kasutamine on kõvasti allpool liidu keskmist, mis on kahjuks maksukuulekusele.

(14) 2016. aastal viidi läbi eelarveprotsessi põhjalik reform. Komisjon jätkab reformi rakendamise seiret, mis muudab kulude läbivaatamise eelarveprotsessi veelgi lahutamatumaks osaks.

(15) Itaalia raamtingimusi, avalikku haldust ja ärikeskkonda mõjutab endiselt rida struktuurilisi ebatõhususi. Need ebatõhusused aeglustavad jätkuvalt reformide rakendamist, pärsivad investeeringuid, põhjustavad ebakindlust ja loovad kasutaotlemise võimalusi. Lähiaastatel õigussüsteemi tõhustamiseks läbiviidud tsiviilõiguse süsteemi reformid, mis parandavad kohtuasjade haldamist ja tagavad menetlusdistsipliini, hakkavad üksnes aeglaselt tulemusi näitama. Suureks probleemiks jääb tsiviilkohtumenetluste pikkus. Ehkki pooleliolevates kohtuasjades otsusele

jõudmiseks kuluv aeg ning lõpuni menetlemata tsiviil- ja kommertshagide arv on madalamates instantsides veidi vähenenud, on need näitajad kõigis instantsides liidu kõige kõrgemate hulgas. Pooleliolev tsiviilmenetluse reform karmistab veelgi hagide vastuvõetavuskriteeriume, ühtlustab kõigi instantside tsiviilmenetlusi ja pärsib kiuslike hagide esitamist.

(16) Mitu näitajat kinnitavad, et hoolimata siiani läbiviidud reformidest on korruptsioon Itaalias ikka veel suur probleem. Ammu läbiviidud olema pidav korruptsioonivastase võitluse tõhustamiseks mõeldud hagi aegumise reform on 2014. aastast pooleli. Hagi aegumine praegusel kujul põhjustab suure osa juhtumite aegumise pärast esimese instantsi kohtuotsust. Peale selle on korruptsioonivastase võitlusega tegeleva ametiasutuse kasutuses olevad rahalised ja inimressursid piiratud ning ennetav raamistik on endiselt killustatud.

(17) 2015. aastal võeti vastu igakülgne avalikku haldust reformiv seadus. See võib parandada avaliku halduse tõhusust ja tulemuslikkust. Ometi on reformi oluliste osade rakendamine ikka veel pooleli pärast konstitutsioonikohtu 2016. aasta novembri otsust, millega kuulutati teatavate rakendusdekreetide vastuvõtmisel järgitav menetlus konstitutsioonivastaseks. Eelkõige puudutab nimetatud otsus reformi kolme olulist valdkonda: kohaliku tasandi avalikud teenused, riiklik tööhõive ja riigile kuuluvad ettevõtted. Kohaliku tasandi avalike teenuste ja avaliku sektori tööhõive reformimiseks haldustasandil on vaja uusi seadusandlikke algatusi, kuna asjaomaste dekreetide tähtaeg aegus 2016. aasta novembris. Riigile kuuluvate ettevõtete puhul on enne kõnealust otsust vastu võetud dekreeti vaja muuta. Reformi eesmärk on vähendada riigile kuuluvate ettevõtete arvu, parandada nende tõhusust ja tagada, et nad toimiksid samadel tingimustel eraettevõtetega. Kavandatud erastamised aitaksid samuti kaasa riigile kuuluvate ettevõtete ratsionaliseerimisele.

(18) Endiselt on ebasoodsad ka konkurentsi raamtingimused. Eelkõige ei ole veel vastu võetud 2015. aasta iga-aastane konkurentsiseadus. Teatavates sektorites püsivad märkimisväärsed konkurentsitõkked. Nendeks sektoriteks on näiteks reguleeritud kutsealad, kontsessioonid, riigihanked ja lubade andmise süsteemid, samuti kohaliku tasandi avalikud teenused, k.a transport. Eelkõige on edusammud ikka veel äärmiselt piiratud avaliku transporditurru, eelkõige valitsuse sõlmitud kontsessioonilepingute alusel tegutsevate raudteede tõhusa, läbipaistva ja konkurentsipõhise toimimise edendamisel. Vastavalt komisjoni väljatöötatud uuele näitajale on piirangute tase Itaalias enamiku analüüsitud elukutsete puhul kõrgem kui liidu kaalutud keskmine. Osana teenuseturgude takistustega tegelemiseks ettenähtud meetmete paketist esitati komisjoni 2017. aasta jaanuari teatises (milles käsitletakse reformisoovitusi seoses kutsealateenuste reguleerimisega) kutsealade kaupa soovitused probleemi lahendamiseks.

(19) Pangandussektoris piirab viivislaenude suur hulk pankade kasumeid ja nende suutlikkust genereerida kapitali sisemiselt. See pärsib laenude kättesaadavust, eelkõige väikefirmadele. Seni tehtud poliitilised algatused ei ole viivislaenusid oluliselt vähendanud. Viivislaenude riikliku tasandi haldamise järelevalvejuhised ei ole lõpuni välja töötatud. Keskmise suurusega ja väiksed pangad on endiselt suurtest krediidiasutustest haavatavamad. Seepärast kavatseb komisjon seirata äriühingu üldjuhtimise reformi rakendamist suurimates ühistupankades (*banche popolari*) ja väikestes ühistupankades, mis on pangandussüsteemi konsolideerimise alus. Hiljuti on võetud reformimeetmeid, kuid maksejõuetuse ja finantstagatistest tulenevate kohustuste täitmisele pööramise raamistik ei toeta ikka veel piisavalt viivislaenude kiiret lahendamist ja restruktureerimist, eriti väikeste ja mikroettevõtjate puhul. Praegu parlamendis arutlusel olev seaduseelnõu, mille eesmärk on maksejõuetuse ja täitmisele pööramise vahendite ümberkujundamine ja ühtlustamine, võiks aidata üle saada ebatõhususstest ja arendada probleemlaenude järelturgu Itaalias.

(20) Hoolimata olukorra järkjärgulisest paranemisest tööturul reformide toel, on pikaajaline ja noorte töötus endiselt kõrge (2016. aastal vastavalt 6,7 % ja 38 %) ning rohkem kui 1,2 miljonit noort ei õpi ega tööta. Ehkki noortegarantii ([1]) rakendamine on kõvasti edenenud, on tulemuslikuma ja täieliku rakendamise tagamisega veel probleeme. Noortegarantii raames abi saanud ja kuus kuud pärast noortegarantiist lahkumist ikka veel tööhõives olevate, hariduses osalevate või õpipoisi- või praktikakohal olevate isikute osakaal on üle liidu keskmise. Siiski on

([1]) Nõukogu 22. aprilli 2013. aasta soovitus noortegarantii loomise kohta (ELT C 120, 26.4.2013, lk 1).

sihtrühmani jõudmine endiselt madal ning piirkondadevahelised erinevused tulemustes on jätkuvalt suured. Aktiivse tööturupoliitika, sh tööturu juhtimissüsteemi reform on alles varases faasis ja tööhõivetalitused on veel nõrgad ning piirkondadevahelised erinevused suured. Täiskasvanuõpet ei ole piisavalt arendatud, mis võib mõjutada negatiivselt madala kvalifikatsiooniga isikute tööturutulemusi.

(21) Naiste osalemine tööturul ja nende tööjõupotentsiaal on suures osas ärakasutamata. Naiste tööhõive määr on üks liidu madalamatest. Maksu- ja toetussüsteemide mõningad eripärad pärsivad endiselt leibkonna teiste palgasaajate osalemist tööjõus, samal ajal kui taskukohase lapse- ja vanurite hoiuteenuse kättesaadavus jääb piiratuks, suurte piirkondadevaheliste erinevustega. Isapuhkuse kasutamine on liidus madalaimate hulgas.

(22) Teise taseme kollektiivläbirääkimisi ei kasutata laialdaselt. See pärsib ressursside tõhusat jaotamist ja palkade kohanemisvõimet kohalikele majandustingimustele. Selle põhjuseks on ka kehtivad kollektiivläbirääkimiste raameeskirjad ja tavad, mis piiravad kohaliku tasandi läbirääkimiste kasutamisala. Endiselt ei ole rakendatud sotsiaalpartnerite poolt alates 2014. aasta jaanuarist allkirjastatud lepinguid, milles sätestatakse ametiühingute esindatavuse mõõtmise menetlused ja kriteeriumid, mis vähendaksid ebakindlust tööstussuhetes. Tootlikkusega seotud palgatõstmiste maksusoodustused ei ole osutunud kohaliku tasandi läbirääkimiste kasutamisala laiendamisel eriti tulemuslikuks.

(23) Vaesuse või sotsiaalse tõrjutuse ohus olijate osatähtsus on kõvasti üle liidu keskmise, eriti laste ja sisserändaja taustaga inimeste hulgas. Ka selles küsimuses on suured piirkondadevahelised erinevused. Mõningast edu on saavutatud riikliku vaesusevastase võitluse strateegia alal. Hiljuti vastu võetud kaasava sissetuleku kava on positiivne samm ühtse igakülgse vaesusevastase kava loomise suunas. Selle tulemuslikkus sõltub õigest rakendamisest koos piisavate vahendite kasutusele võtmise (k.a erinevate sotsiaaleraldiste ühendamise teel), asjakohase suunamisega majandusliku olukorra hindamise abil ja vahendite prioriteetse eraldamisega lastega peredele ning tõhusate menetlustega kohapeal, nii sissetulekutoetuse andmisel kui ka integreeritud teenuste pakkumisel. Praeguses etapis ei ole selge, kas rahavarudest piisab Itaalia vaesusprobleemi lahendamiseks. Põhilisteks probleemideks jäävad täiendavate vahendite hankimine, järgides samal ajal eelarve-eesmärke, sotsiaalabisüsteemi killustatuse vähendamine, sotsiaalkulude ratsionaliseerimine ja selle praeguse pensionidele suunatud kallutatuse kõrvaldamine.

(24) Komisjon on Euroopa poolaasta (2017) raames Itaalia majanduspoliitikat põhjalikult analüüsinud ja avaldanud selle tulemused 2017. aasta riigiaruandes. Ta on hinnanud ka 2017. aasta stabiilsusprogrammi ja 2017. aasta riiklikku reformikava ning varasematel aastatel Itaaliale esitatud soovituste järelmeetmeid. Arvesse ei ole võetud mitte üksnes nende asjakohasust Itaalia eelarve- ja sotsiaalmajanduspoliitika jätkusuutlikkuse seisukohast, vaid ka nende vastavust liidu õigusnormidele ja suunistele, pidades silmas vajadust anda riigi tulevastesse otsustesse liidu tasandi panus ja tugevdada nii liidu üldist majandusjuhtimist.

(25) Võttes arvesse kõnealust hindamist, on nõukogu 2017. aasta stabiilsusprogrammiga tutvunud ja tema arvamus ([1]) selle kohta kajastub eelkõige allpool esitatud soovituses 1.

(26) Nõukogu on komisjoni põhjalikust analüüsist ja kõnealusest hindamisest lähtudes 2017. aasta riikliku reformikava ja 2017. aasta stabiilsusprogrammi läbi vaadanud. Määruse (EL) nr 1176/2011 artikli 6 alusel antud nõukogu soovitused kajastuvad allpool esitatud soovitustes 1–4,

SOOVITAB Itaalial võtta aastatel 2017–2018 järgmisi meetmeid:

1. Jätkata 2018. aastal kooskõlas stabiilsuse ja kasvu pakti ennetusliku osa nõuetega olulist eelarve kohandamist, võttes arvesse vajadust tugevdada majanduse praegust elavnemist ja tagada Itaalia riigi rahanduse jätkusuutlikkus. Tagada erastamisprogrammi õigeaegne rakendamine ja kasutada juhuslikke tulusid, et vähendada kiiremini valitsemissektori

([1]) Vastavalt määruse (EÜ) nr 1466/97 artikli 5 lõikele 2.

võla suhet SKPsse. Nihutada maksukoormus eelarvele neutraalsel viisil tootmisteguritelt majanduskasvu vähem pärssivatele maksudele, võttes otsustavaid meetmeid maksukulude arvu ja kasutusalade vähendamiseks, reformides ajast maha jäänud katastrisüsteemi ja võttes taas kasutusele esimese elukoha maksu suure sissetulekuga kodumajapidamistele. Laiendada elektroonilise arveldamise ja elektrooniliste maksete kohustuslikku kasutamist.

2. Vähendada tsiviilprotsesside pikkust tõhusa kohtuasjade haldamise ja menetlusdistsipliini tagavate eeskirjadega. Tõhustada võitlust korruptsiooni vastu, eelkõige vaadates läbi hagi aegumise. Viia lõpule riikliku tööhõive reformid ja parandada riigile kuuluvate ettevõtete tõhusust. Võtta kiiresti vastu ja rakendada menetlusel olev konkurentsiseadus ja kõrvaldada allesjäänud konkurentsipiirangud.

3. Kiirendada viivislaenude vähendamist ja tõhustada bilansi puhastamise ja ümberkorraldamise stiimuleid, eelkõige riikliku järelevalve aluste pankade segmendis. Võtta ette maksejõuetuse ja finantstagatistest tulenevate kohustuste täitmisele pööramist reguleeriva raamistiku igakülgne ümberkujundamine.

4. Kaasates sotsiaalpartnereid, tugevdada kollektiivläbirääkimiste raamistikku, et kollektiivlepingutes saaks kohalikke tingimusi paremini arvesse võtta. Tagada tulemuslik aktiivne tööturupoliitika. Lihtsustada leibkonna teise palgasaaja tööleasumist. Ratsionaliseerida sotsiaalsed kulutused ja parandada nende koostist.

Brüssel, 11. juuli 2017

Nõukogu nimel

eesistuja

T. TÕNISTE